

XIII.

Během krátkého období, kdy jsme bydlely s Arankou už bez Honzy a ještě bez Karla, přivandroval do naší rodiny příčiněním jedné Mániny přítelkyně Tonda, po velmi krátké známosti se s Máňou vzali a nový děda byl na světě. Přivezl si k Máně trochu nábytku, něco málo oblečení, spoustu srandy a neobyčejného vzrušení.

Tonda byl vdovec, měl tři děti, s kterými neměl nejlepší vztahy, a vnesl do naší rodiny rozměr tak rozporuplný a osobitý, že ani jinde žít nemohl. Byl vyučený kupec a po koloniálech prožil celý svůj život, až na malou epizodu, kdy pár let před penzí pracoval v nějaké kanceláři, odkud měl obraz, jenž mu věnovali spolupracovníci k životnímu jubileu. Byl na něm vodovými barvami vymalován závodní veterán, jak řeže zatáčku, ve voze sedí Tondova hlava vystřižená z fotografie a hlavy kolegů jsou nalepeny na vymalovaných tělech nadšených mávajících diváků.

Před válkou měl Tonda obchod na Dejvickém náměstí, a dokonce si zakoupil i stroj na pražení kávy a často mi vyprávěl,

jak káva voněla a jak se to s tím vietnamským sajrajtem nedá srovnat. Hned po válce dobře vycítil, že se na republiku řítí další malér v podobě komunistického převratu. Raději všechno včas prodal našemu zdecimovanému hospodářství, které tenkrát jako sůl potřebovalo každý funkční stroj, a vyhnul se tak vynucenému znárodnění a následným perzekucím.

Tonda se rád smál, rád vyprávěl sprosté vtipy a kradl mi drobné z pokladničky. Měla jsem hezkou dřevěnou kasičku, bílý domeček s červenou střechou, v které byla úzká škvíra na drobné mince. Celé to bylo přilepené na zelené destičce, již Tonda částečně od chaloupky odpáčil a bezva upravenou kancelářskou svorkou mi kradl mince. Jednou jsem ho při tom pozorovala klíčovou dírkou, ale nepráskla jsem ho. Jezdili jsme s Tondou a s Máňou na jednodenní výlety, při kterých Máňa hlasitě pomlouvala Aranku, abych to slyšela, a Tonda jí přikyvoval, aby mu dala pokoj a nepouštěla se do pomluv jeho dětí, které na něho většinou zvysoka kašlaly.

Většinu Tondovy rodiny jsme znali jen velmi povšechně, ale s jeho vnučkou Ilonou, stejně starou jako já, jsme podnikli letecký výlet na Slovensko, a kdyby nebylo toho, že Máně ruplo v makovici, mohly to být krásné prázdniny.

Hned druhý den po příjezdu Máňa ztropila velkou scénu, jejímž skutečným důvodem byla její nevráživost vůči členům Tondovy rodiny. Nevybíravě a lživě obvinila Ilonu, že mě budí, následně nás přešibovala, a od té doby jsem musela spát s ní a nebyl to žádný med, protože jestli byla Máňa v něčem dobrá, tak to bylo chrápání. Navíc mi zakázala s protistranou promluvit a já tak byla odkázaná na její nudnou a nevynalézavou společnost. Ilona se vracela s Tondou vždycky špinavá, rozesmátá, hladová a pokaždé odjinud, zatímco já jsem každý den neměnně s Máňou sešla kopec po silnici uprostřed dědiny, abychom potom zabočily po lesní cestě k louce, na jejímž konci stál nefunkční hotel Magura. V hotelu byla v provozu

bůhvíproč jen recepcce a jednou mi Máňa dala deset korun, abych si šla koupit dva dorty. Já jsem desetikorunu po cestě ztratila a potom jsem jí tvrdila, že jsem si zakoupila dva, každý stál přesně pět korun a že jsem je oba snědla, než jsem k ní došla zpátky. Na to, že jsem ty prachy ztratila, jsem přišla až v hotelu, kde mi řekli, že mají pohledy, ale žádné dorty. Měla jsem v kapse tříkorunu a přemýšlela, že kdybych Máně ty tři kačky vrátila, byla by moje lež uvěřitelnější. Nakonec jsem riskovala lež o útratě celé částky, protože jsem byla škrť a třech korun mi bylo líto. Následně jsem se zbytek pobytu bála, aby Máňa nešla ty dorty zkontrolovat, a každý den jsem si nudu zpestřovala děsem z toho, že se to provalí.

V každém domě v dědině měli alespoň jednu krávu a ráno je děti vyháněly na pastvu a večer zase sháněly zpátky. Krávy i telata měly mosazné zvonce a dělaly obrovský kravál a já obdivovala místní děti, že si poznaly neomylně vždycky svoje dobytče, a ještě víc jsem se podivovala tomu, že každá kráva se večer oddělila od stáda přesně před svým chlévem. Jednou se stalo, že jsem se do toho stáda zamotala a nemohla jsem pryč. Měla jsem pěkně nahnáno, dokud mě dcerka našich domácích nevyvedla s posměšky ven.

Ke konci našeho odděleného pobytu udělal Tonda ohromně fanfarónské gesto, když pro sebe a Ilonu zaplatil zpáteční letenku, i když bylo původně dohodnuto, že vracet se budeme vlakem. Nepochybně to udělal Máně natruc, a mně nezbylo než závidět. A tak, zatímco jsem se s Máňou tloukla zpátky vlakem, lovila dorezata olezlé jablko z igelitového pytlíku a snášela pořád dokola dotazy, jestli nemám hlad nebo žízeň, Ilona s Tondou svištěli nad našimi hlavami do Prahy.

Tonda se brzy naučil v naší rodině bruslit a nezůstával Máně nic dlužný. Zřejmě proto, aby se jí tak trochu pomstil, a taky proto, aby byl u svých dětí vítaný, nosíval jim dárky, které ovšem kradl Máně a mně. Za oběť těmto návštěvám padaly

drobnosti jako moje noční košile, nějaký ten Mánin řetízek nebo náušnice a tak podobně.

Největší legrace se udála, když Máňa šla na operaci žlučníku a vyndali jí několik žlučových kamenů, které měla později uschovány v sekretáři vedle likérů a krabice s bankovkami z doby, kdy Gottwald prohlašoval, že žádná měna nebude. Já si ty kameny dost často v dalších letech prohlížela, morbidně jsem na ně zírala a štítila se jich.

Ještě předtím než je Máňa přinesla domů, ležela po operaci ve Vinohradské nemocnici a vypadalo to, že si tam ještě chvíli pobude, což Tondovi potvrdil i ošetřující lékař. Tonda ovšem nemohl vědět, že Máňa má úplně jiný plán, a užíval si klidné a nezvykle tiché prázdnoty letního bytu. Možná se natolik oddal představám, že Máňa ten zákrok ex post nepřežije, že začal smolit inzeráty k seznámení, kde se představoval jako zajištěný vdovec s bytem hledající ženu na cestu zbylým životem. Potom ovšem udělal tu fatální chybu, že odešel na špacír a nechal na stole ležet koncept svého vysněného stavu.

Máňa mezitím v nemocnici podepsala revers a mazala domů, kde měla možnost seznámit se s Tondovou představou blízké budoucnosti, a dobře se připravila na jeho návrat. Zatímco chudák Tonda lezl po kolenou a kvílel s rukama sepnutýma jako jeptiška: „Maruško, nevyhazuj mě,“ Máňa ho pronásledovala s inzerátem v jedné ruce a se skleněným popelníkem v ruce druhé, vyhrožovala mu, že ho vyrazí, a sprostě na něj řvala. Sousedé mohli celou scénu sledovat otevřenými přízemními okny jako divadelní kus a ti, co zůstali doma, to mohli zase poslouchat jako rozhlasové drama. Máňa popelník nakonec po Tondovi opravdu mrskla, a i když se netrefila, vyšla z boje jako jednoznačný vítěz, což jí samozřejmě dělalo dobře a dalších pár let nás s tím všechny otravovala.

Kromě toho, že Tonda zcizoval věci, měl nadměrně rád sex a praktikoval ho do svého velmi vysokého věku. Máňa taky

nebyla zrovna z ledu, a ačkoli se domnívala, že je společensky neúnosné přiznat sexuální apetit, většinou nebyla proti a společný intimní život jim vydržel až do Tondovy smrti. Dnes si myslím, že Mánin první muž byl v této oblasti manželského života dost laxní a že si s Tondou bohatě vynahrádila to, o co možná přišla navzdory svým občasným milencům během prvního manželství.

Ve věku pokročilé puberty jsem pozvala svou spolužačku Olinu na Máninu chatu a přespávaly jsme tam v malém a dusném podkroví, když celá chatička začala vrzat a sténat jako koráb v příboji. Přítelkyně Olina se ptala, co se děje, a když jsem jí vysvětlila, že pod námi právě probíhá sex mezi důchodci, dost to s ní otřásl, neboť jejich domácnost byla pro změnu sexuprostá. Abych byla spravedlivá, Máňa často a marně odrážela Tondovy útoky slovy: „Dneska ne, blázne stará, dyť je tu to dítě,“ čímž myslela mne, téměř osmnáctiletou, nepolíbenou pannu s brýlemi jako televize, čímž ještě více podřývala moje již tak vachrlaté sebevědomí.

Akcní rádius Tondy byl daleko větší a nenechal se zastrašovat takovými jalovými konvencemi, jako jsou příbuznost či věk. To, že mě natvrdo okukuje, jsem zaznamenala asi v deseti letech. Při přímém šmírování jsem ho nachytala na chatě, kterou si před narozením mé sestry pořídili Karel s Arankou. Chata byla velmi sporého vybavení a jedinou možností hygieny člověku skýtalo umývadlo hned za vstupními dveřmi, nad kterým bylo zrcadlo a závěs. Za ním se nahatý člověk mohl skrýt a pod umývadlem byl kbelík na špinavou vodu. Pamatuji si, jak jsem se myla svlečená do půl těla, když jsem v zrcadle spatřila, jak se hýbe zelenožlutý závěs, a ve vzniklé mezeře se následně objevil Tondův nos a slídivá a chtivá očička. Dost namíchnutě jsem se otočila a závěs zase velmi zprudka zatáhla a slyšela jsem jen jeho našťvanou poznámku: „No, aby ses neposrala...“ S Tondou byla sranda.

Dalšími jeho kousky byly droboučké a nevýznamné krádeže v domácnosti Aranky a Karla. Tehdy jsme bydleli na Žižkově a Karel často načapal Tonda, jak si tajně nahýbá z drahých lahví skryt za otevřenými dvířky likérové skříňky. Aranka i Karel byli velmi pohostinní, a kdyby si Tonda řekl, mohl vypít řeku alkoholu a nikdo by mu nic nevyčítal, ale to by nebylo ono. Také nám postupně odnosil skoro všechny příbory, Máňa nám zase tajně rabovala špajz a při odchodu jí občas padaly z kabelky či z kapes čabajky nebo cokoliv jiného, co zrovna neteklo nebo se nesypalo. Aranku tyhle epizody právem vytáčely do bezvědomí, ale já se dobře bavila.

Tonda byl fešák až do konce života a mám vzpomínku, která dokazuje, že po něm ženské skákaly jako vyhládlé blechy.

Jednou z Tondových fanynek byla jeho kolegyně z kanceláře Bobina, s kterou jsme byli na letní dovolené. Bobina byla osamocená žena s vnukem a Máňa si ji držela dost od těla a hlavně od těla Tondy. Já i vnuk jsme byli těsně předškolní, avšak i přes svůj nízký věk jsem dobře cítila napětí vibrující mezi Máňou a Bobinou, jejíž zájem o Tonda byl neskrývaný. Chodili jsme se koupat k řece, měli jsme těžké nafukovací matrace a Tonda s námi dováděl ve studeném proudu celé hodiny, zatímco ženy polehávaly na břehu. Bobina vnoučka neustále sekýrovala a jednou mu dokonce za trest zakázala vzít si plavky a přikázala mu, aby se koupal dočista nahatý. Bylo v tom cosi perverzního, chlapeček se zcela pochopitelně smrtelně styděl. Já jsem ji za to nenáviděla a ocenila jsem Máňu i Tonda, kteří jí domlouvali, aby to nedělala, ale bohužel to nepomohlo.

Jak šel čas, i na Tonda začaly dopadat nemoci a jednu z nich si způsobil, když se mu po zdvižení něčeho těžkého vyvalila kýla. Při operaci lékaři zjistili, že se narodil s jednou zcela zakrnelou ledvinou a že jeho tělo doposud fungovalo jen na půl plynu. Přesto byl schopen zplodit tři děti, vykourit tuny cigaret,

vypít moře alkoholu a při tom všem zůstat štíhlý a sexem posedlý až do svého téměř předsmrtného věku, který přišel nikoliv přirozeně, ale díky Máňě absurdně, předčasně a hloupě.

Byla jsem již dospělá, bydlela jsem na modřanském sídlišti a občas mě navštěvovala moje dospívající sestra. Z jedné ze svých návštěv sjela z modřanských kopců autobusem do Braníku právě v okamžiku, kdy z branického nádraží chvíli předtím vyšla Máňa s Tondou. Když sestra načapala Tonda v bezvědomí opřené o pouliční lampu a Máňu, jak s ním čeká na tramvaj, bleskově vyhodnotila situaci a povolala Karla, který Tonda i s brblající Máňou převezl do nemocnice. Ukázalo se, že Tonda má rozsáhlý zánět pobřišnice, který by jeho tělo ještě mohlo zvládnout, kdyby neměl jen jednu ledvinu, ale takto bohužel po pár dnech v nemocnici zemřel na rozsáhlou otravu organismu. Ještě později jsme se díky pitvě dozvěděli, že zánět pobřišnice způsobil hrot párátka, který mu perforoval střevo. Párátko pocházelo ze španělských ptáček, které Máňa zásadně nikdy nespárovala nití, ale vždy propíchovala párátky nebo nalámanými špejlemi. Poté se z vyprávění sousedních chatařů provalilo, že Tondovi bylo hodně špatně už mnoho dní před jeho skonem, ale Máňa nezavolala lékaře a do Prahy jeli nikoliv kvůli jeho stavu, ale pro penzi.

S Tondovou smrtí se Máňa srovnala stejně jako se všemi maléry svého života: tak, že si vymyslela jiný průběh. Jednoho dne mi pravila: „Tak jsem podruhy bez dědouška, holka, sotva jsem ho tu nechala samotnyho, pozval si kamaráda a snědli paratka, co bys tomu řekla.“ Neřekla jsem nic. Stejně tak jsem neříkala nic ani na to, když mi osvětlila skon svého prvního muže.

Ve skutečnosti nás děda Karel opustil dobrovolně ve věku svých nedožitých padesátin po požití velkého množství barbiturátů a rozmnožil tak řady sebevrahů z jeho rodinné větve. Máňa během let vyrobila značné množství verzí o jeho smrti.

Jednou z nich byl příběh o skoku z mostu do nenávratné temnoty, další zase o skoku pod vlak a skoky občas zaměňovala za podřezané žíly podle toho, jakou náladu momentálně měla. Pravda je, že tandem Máňa a Aranka byl silný kalibr i pro větší machry a ustát jejich lité bitvy bylo zcela nad možností nesmělého knihovníka majícího v oblíbě romantické verše Fráni Šrámka.